

A szülők szerint káros az Éjjel-nappal Budapest!

Budapest, 2015. május 5.

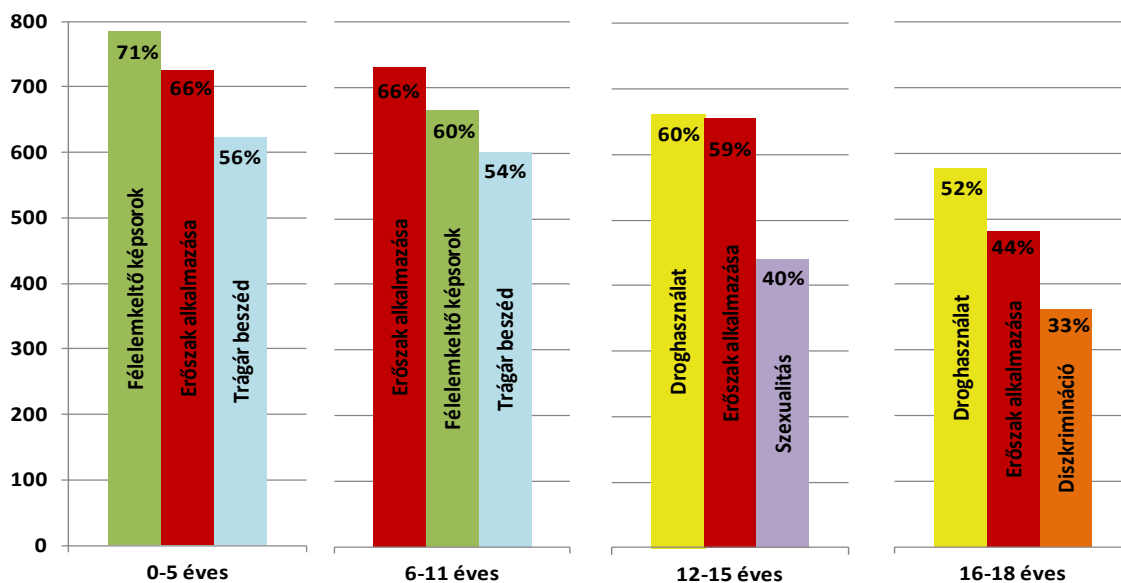
A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság 2014. december - 2015. február között online felmérést készített a gyerekek számára potenciálisan ártalmas televíziós tartalmakkal összefüggésben. A kérdőív két részből állt, az első a gyerekek médiafogyasztásával kapcsolatos általános vélekedésekre irányult, míg a második kifejezetten a szülőket célozta. A felmérés a káros tartalmak észlelése mellett a gyerekek védelmét biztosító korhatár-kategóriák általános megítélésével, valamint a felelősség megosztásának (szülő, szolgáltató, hatóság szerepe) kérdéseivel is foglalkozott. A kérdőívet több mint ezren töltötték ki, jellemzően városban élő, felsőfokú végzettségű, 40 év alattiak válaszoltak. Jóllehet a felmérés nem tekinthető reprezentatívnak, több szempontból mégis releváns, a későbbiekben jól hasznosítható eredménnyel szolgált.

Káros tartalmak

Az elmúlt évek tapasztalatai arra utalnak, hogy a képernyőn megjelenő brutalitásra a nézők érzékenyen reagálnak. A kutatás eredményei is ezt a nézetet erősítették: a legkárosabb tartalomtípusnak az erőszak bizonyult (70%), a második „helyre” a félelemkeltő jelenetek kerültek. A káromkodások és a szexualitás szintén hangsúlyos elemnek minősült, miközben a családi konfliktusokkal, reklámokkal vagy a diszkriminációval szemben a többség megengedőbb volt.

Néhány káros tartalomtípus leginkább a kamaszoknál kerül előtérbe, míg mások egyre kevésbé fontosak az életkor növekedésével, ilyenek például a félelemkeltő képsorok. Általánosan elfogadott tény, hogy minden probléma nélkül leülnénk 16 éves gyerekünkkel egy izgalmas sci-fi elé, az óvodáskorúakban azonban félelmet kelthetnek a hirtelen fellépő, ijesztő események, rémisztő szellemek vagy meselények. A felmérés ezért arra is kitért, hogy a válaszadók mely tartalmaktól óvnák leginkább a gyerekeket (**1. ábra**). A megkérdezettek négy korcsoportból választhattak, melyek lefedték a Magyarországon érvényben lévő korhatári kategóriákat (0-5, 6-11, 12-15 és 16-18 év). Az erőszak minden korcsoport esetében kitüntetett szerepet kapott, még az idősebb gyerekek körében is, miközben a félelemkeltő képsorokkal kapcsolatos negatív vélekedések 12 éves kortól jelentősen csökkentek.

1. ábra
A problematikus tartalmak megítélése

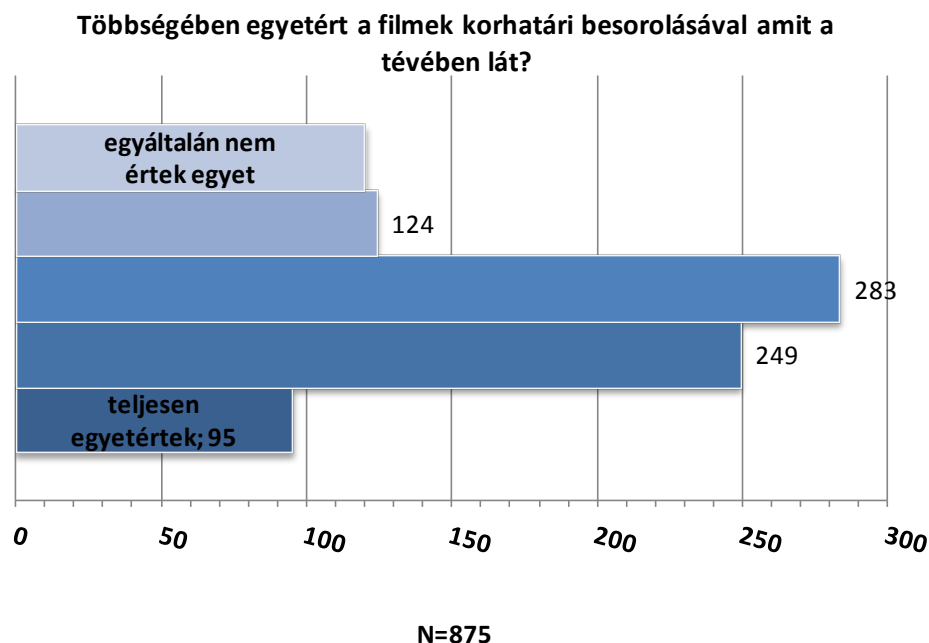
N=1105

A válaszadók kétharmada a megelőző időszakból fel tudott idézni olyan, tévében látott jelenetet, mely a kiskorúkra nézve káros lehetett. A legtöbb „panasz” a valóságshow-kra érkezett, de többen jelezték elégedetlenségüket az RTL Klubon látható Éjjel-nappal Budapest c. dokureality műsorral kapcsolatban is, míg a harmadik helyre a híradók kerültek.

A korhatár-kategóriák jelentősége

Az online kérdőív céljai között szerepelt, hogy felmérje, a válaszadók mennyire ismerik a Magyarországon érvényben lévő korhatári besorolásokat, illetve miként „szabályoznak” a kiskorúakat érintő káros tartalmi elemeket. Ennek modellezéseként három rövid (egyenként egymásfél perc hosszúságú) videót sorolhattak be az általuk megfelelőnek ítélt korhatári kategóriába, melyek különböző műfajú és tartalmú filmrészletekből álltak. Az eredmények egyes műsortípusok bizonytalan megítélését tükrözték. A szexualitást és a droghasználatot bemutató jelenetekre a felnőttek érzékenyebben reagáltak, szigorúbb korhatár-besorolások születtek. A kitöltők 76 százaléka egyetértett a tévében alkalmazott korhatári besorolásokkal (**2. ábra**), elismerően nyilatkoztak a besorolás megelőző szerepéről, miközben azt is felismerték, hogy önmagában ez a módszer nem elegendő a védelem megteremtéséhez, elsősorban a szülők feladata megóvni gyerekeiket a káros tartalmaktól.

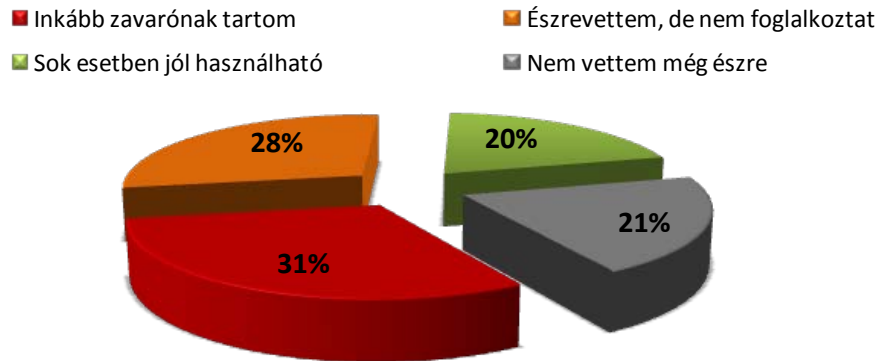
2. ábra

A magyar nyelvű, de külföldi joghatóság alá tartozó televíziós csatornák a hazaitól eltérő korhatár-besorolásokat alkalmaznak. A megkérdezettek 80 százaléka nem veszi figyelembe ezeket a jelzéseket vagy kifejezetten zavarónak találja őket (**3. ábra**), így a nemzetközi klasszifikációs szabályok nem segítik érdemben a nézőket. A témát övező bizonytalanság és információhiány ellenére a kitöltők több mint fele szükségesnek tartaná a különböző nemzetek által alkalmazott szabályozások egységesítését.

3. ábra

Néhány csatorna a megszokott korhatár jelölésektől eltérő piktogramokat használ (pl.: "AP", "15-ös karika"). Mit gondol erről?

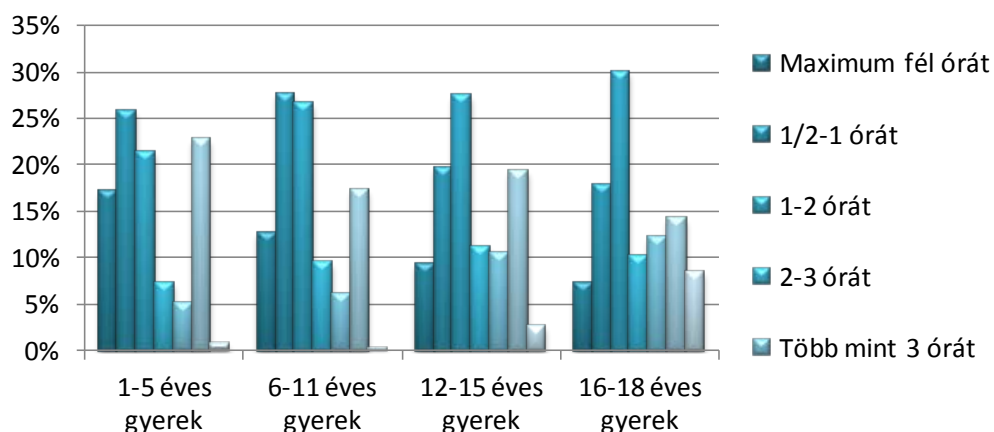

A szülői felelősség

A kutatás második felében a szülők kerültek előtérbe. A megkérdezettek gyerekei átlagosan 1-2 órát töltenek a képernyő előtt, amit a többség megfelelőnek értékelt (52%). A „tévéfogyasztásra” vonatkozó adatok nagy hasonlóságot mutatnak egy korábbi, 2014-es adatfelvétellel, ahol a szülők szintén elfogadhatónak tartották gyerekeik tévézésre fordított idejét, és csupán minden ötödik megkérdezett nyilatkozott úgy, hogy csökkenteni kellene az órák számát. A legfrissebb értékeket érdemes összevetni a Nielsen Közönségmérés Kft. 2015 februárjában közzétett adataival is¹: az országos átlag szerint a 4-17 évesek több mint három órát tévéznek naponta (199 perc). Ez jóval magasabb érték a jelen felmérés eredményeinél, ahol ugyanezen korcsoport alig két órát töltött a készülék előtt (111 perc).

4. ábra

Mennyi időt tölt a televízió előtt a gyermek? (N=611)

A legtöbb szülő nemcsak a televíziózás káros hatásaival van tisztában, hanem azzal is, hogyan válasszon műsort gyereke számára, ami tudatos médiafogyasztási szokásokról árulkodik (**1. táblázat**). A válaszadók jellemzően több módszert alkalmaznak gyerekeik védelme érdekében:

¹ Forrás: Nielsen Közönségmérés, http://www.nielsentam.tv/Uploads/Hungary/Honlap_havi_statist_201502.pdf

leginkább a műfaji jellegzetességek, a közös tévézés, valamint a korhatárjelölések az irányadóak egy-egy program kiválasztásakor. Míg a 2013-as adatok szerint a szülők 40 százaléka megengedte, hogy a kiskorúak saját választásaik szerint döntsenek egy-egy műsor megtekintéséről, addig 2015-ben ez az arány 13 százalékra csökkent. A válaszok továbbá az M2, valamint a Minimax gyerekcsatornákkal kapcsolatos bizalomról számoltak be.

1. táblázat

Mi alapján dönti el, hogy milyen műsorokat nézhet a gyermeke? (N=1105)		
műfaj alapján	266	24,10%
együtt nézem vele	229	20,70%
korhatárjelölés	176	15,90%
kezdési idő	170	15,40%
előzetes	149	13,50%
gyermek választása alapján	145	13,10%
elolvasom az ismertetőt	125	11,30%
az aktuális kínálatból	99	9%
nem néz tévét	78	7,10%

Általánosságban elmondható, ha a szülők észlelik, hogy gyerekeik ártalmas műsort néznek, többnyire távkapcsolót ragadnak, és a csatornaváltás mellett döntenek. Minden harmadik kitöltő meg is beszéli a képernyőn látottakat a kiskorúakkal, és csak a válaszadók töredéke alkalmazza azt a radikális lépést, hogy kikapcsolja a készüléket. Az utóbbi eredmény azért is érdekes, mert ma már több lehetőség is adott arra, hogy a gyerekek csak azokhoz a csatornákhöz, műsorokhoz férjenek hozzá, melyeket a szülők engedélyeznek a számukra. Az ártalmas tartalmak blokkolására a szülők közel kétharmada ismer megfelelő eszközt, ugyanakkor a lehetőség mindössze minden negyedik háztartásban adott.

A kutatás tapasztalatai azt mutatják, hogy a kitöltők többsége kritikusan viszonyul a tévében látott műsorokhoz. A médiatudatos nevelés abban is megnyilvánul, hogy a gyerekek az országos átlagnál kevesebb időt töltenek a tévékészülékek előtt. A távolságtartás a gyerekekkel rendelkezők esetében felelősségtudattal párosul. A válaszok arra utalnak, hogy a szülők nagy figyelmet fordítanak a káros tartalmak kivédésére, legyen szó bármilyen korcsoportról.